

Lovforslag nr. L 161. Fremsat den 30. januar 1985 af statsministeren

Forslag

til

Lov om ligestilling mellem mænd og kvinder ved udpegning af medlemmer til offentlige udvalg, kommissioner o. lign.

§ 1. Offentlige udvalg, kommissioner o. lign., der er nedsat af en minister til at forbedre fastsættelse af regler eller planlægning af samfundsmæssig betydning, bør så vidt muligt have en afbalanceret sammensætning af mænd og kvinder.

§ 2. Myndigheder eller organisationer, der skal stille forslag om et medlem af udvalg m.v. som nævnt i § 1, skal foreslå både en mand og en kvinde. Såfremt der skal stilles forslag om flere medlemmer, skal der foreslås lige mange mænd og kvinder, og i tilfælde af ulige antal én mere af det ene køn end af det andet. Tilsvarende gælder, hvor myndigheder eller organisationer efter lovgivningen skal udpege medlemmer. Ministeren afgør, hvem der skal beskikkes som medlem.

Stk. 2. Foreligger der særlige grunde, kan myndigheden eller organisationen fravige bestemmelsen i stk. 1. Myndigheden eller organisationen skal i så fald samtidig angive begrundelsen herfor.

§ 3. Ved nedsættelse af udvalg m.v. som nævnt i § 1 skal ministeren indberette den påtænkte sammensætning til statsministeriet, inden beskikkelse af medlemmer finder sted.

§ 4. Loven træder i kraft den 1. juli 1985.

§ 5. Loven gælder ikke for Færøerne.

Stk. 2. Loven gælder ikke for Grønland, men kan sættes i kraft for Grønland med de afvigelser, som de særlige grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

I de foregående 2 folketingsamlinger har folketinget behandlet et af RV fremsat forslag til folketingsbeslutning om fremme af ligestilling mellem kønnene ved udpegning af medlemmer til offentlige udvalg, nævn, kommissioner m.m. Der henvises til Folketingstidende 1983-84 (1. samling) forhandlingerne sp. 1956, tillæg A sp. 761 samt Folketingstidende 1983-84 (2. samling) forhandlingerne sp. 5988, tillæg A sp. 3157. De nævnte beslutningsforslag, der ikke nåede at blive færdigbehandlet, fik en meget positiv modtagelse i tinget. På denne baggrund fremsættes dette lovforslag for at fremme ligestillingen mellem mænd og kvinder ved udpegning af medlemmer til offentlige udvalg og kommissioner.

Lovforslaget tilsigter at fremskynde udviklingen mod en mere afbalanceret kønsmæssig sammensætning af udvalgene. Lovforslaget vil forhåbentlig, efter at have virket et antal år, overflødiggøre sig selv.

Siden 1976 har statsministeriet sammen med ligestillingsrådet arbejdet med problemerne omkring den ulige kønsmæssige sammensætning af udvalgene m.v. på baggrund af en indstilling fra ligestillingsrådet, der i 1976 havde beregnet kvindeandelen af udvalgenes medlemmer til 8,2 pct. Den 15. oktober 1976 udsendtes den første henstilling fra statsministeren til de øvrige ministerier om at være opmærksomme på ligestillingsspørgsmålet og om at gøre de indstillende myndigheder og organisationer opmærksomme herpå i forbindelse med nedsættelse af råd, udvalg, kommissioner m.v. samt ved nybeskikkelser. Da denne indstilling ikke resulterede i nogen nævneværdig forbedring af kvindeandelen i udvalgene, indskærpede statsministeren den 6. november 1981 den tidligere udsendte henstilling. Desuden indførtes en pligt til indberetning til statsministeren om den påtænkte sammensætning af udvalget, inden den endelige besikelse fandt sted.

Fra 1976 indtil nu er kvindeandelen af medlemstallet i udvalgene alligevel kun steget fra 8,2 pct. til 11,4 pct. På denne baggrund anser regeringen det for nødvendigt med en lovgivning, der kan forbedre bestræbelserne på at opnå en ligelig kønsmæssig repræsentation i udvalgene.

Da regeringen anser det for meget væsentligt og nødvendigt, at kvinder og mænd får lige muligheder for at deltage i beslutningsprocessen omkring samfundsudviklingen, omhandler loven sammensætningen af de udvalg, der især må anses at have samfundsmæssig betydning, dvs. udvalg, som nedsættes af vedkommende minister og som forbereder regelfastsættelse af generel karakter, herunder lovgivning, eller som forbereder samfundsplanlægning eller anden planlægning af almen interesse. Udenfor loven falder således udvalg m.v., med arbejdsopgaver af administrativ og/eller teknisk karakter. Der henvises til nærmere redegørelse herfor under bemærkningerne til lovforslagets enkelte bestemmelser.

Ved nærværende lovforslag skal myndigheder og organisationer, der skal stille forslag om et medlem af udvalg m.v., foreslå både en mand og en kvinde. Ministeren afgør, hvem der skal beskikkes som medlem. Såfremt der skal stilles forslag om flere medlemmer, skal der foreslås lige mange mænd og kvinder, og i tilfælde af ulige antal én mere af det ene køn end af det andet. Tilsvarende gælder, hvor myndigheder eller organisationer efter lovgivningen skal udpege medlemmer.

Den minister, der nedsætter udvalget, har ansvaret for, at udvalget så vidt muligt får en afbalanceret kønsmæssig sammensætning.

Ved nedsættelse af udvalg skal den påtænkte sammensætning af ministeren indberettes til statsministeriet inden besikelse finder sted.

Det kan oplyses, at der i Norge i 1973 ved lov er gennemført retningslinier for medlemsbeskikkelser, hvilket har resulteret i, at kvindernes andel af statslige udvalgsposter er vokset til omkring 27 pct. i 1983.

Lovforslaget har været forelagt ligestillingsrådet.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Lovforslaget medfører ikke øgede udgifter.

*Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser**Til § 1*

Lovforslaget omhandler statslige udvalg m.v. med væsentlige, samfundsrelevante arbejdsopgaver, også udvalg m.v. nedsat i henhold til lov. Derimod falder udvalg med arbejdsopgaver af administrativ og/eller teknisk karakter uden for loven.

Selve betegnelsen udvalg og kommissioner er ikke afgørende for, om lovens bestemmelser skal anvendes ved medlemsbeskikkelser. Også når andre betegnelser som f.eks. råd, nævn, m.v. skal anvendes, er loven gældende, hvis arbejdsopgaverne er af den i lovforslaget beskrevne art.

Interne arbejdsgrupper indenfor ministerier og styrelser, hvor der typisk ikke foreligger en egentlig beskikkelse fra en minister, falder udenfor lovens område. Endvidere undtages tværministerielle arbejdsgrupper, hvor medlemmer udpeges på grundlag af deres særlige funktion i ministeriet eller styrelsen. Udenfor lovens område falder også helt klart alle kommunale og amtskommunale udvalg. Derimod vil formelt nedsatte udvalg, der har til opgave at forberede lovgivning eller anden generel regelfastsættelse eller som har til opgave at forberede planlægning af samfundsudviklingen som hovedregel henhøre under denne lov.

Udvalg, der efter lovgivningen har både administrative og regelforberedende opgaver, vil være omfattet af lovforslaget, med mindre arbejdet med regelforberedelsen er af underordnet eller begrænset betydning i forhold til de administrative opgaver.

Til § 2

Bestemmelsen omfatter nye udvalg, periodevis gen- og nybeskikkelser samt beskikkelser i tilfælde af enkeltudskiftning af medlemmer. Det vil naturligvis – som hidtil være en forudsætning for at kunne blive beskikket som medlem af et udvalg m.v., at den pågældende, der indstilles eller udpeges, er i besiddelse af de for udvalgsarbejdet nødvendige og relevante kvalifikationer.

Der er ikke med lovforslaget taget stilling til, hvorvidt den minister, der nedsætter udvalget er bundet af de forslag eller indstillinger, som ministeren får. Dette spørgsmål skal afgøres efter almindelige forvaltningsretlige regler.

Bestemmelsen i § 2 stk. 1 medfører, at der skal stilles forslag om både en mand og en kvinde, når myndigheden eller organisationen skal foreslå eller udpege 1 person til medlem af udvalg m.v. Ved gennemførelsen af bestemmelsen vil den kompetence, der i anden lovgivning er tillagt myndigheden eller organisationen til selv at bestemme, hvem der skal repræsentere myndigheden eller organisationen, blive overført til ministeren, for så vidt angår afgørelsen af, hvem af de indstillede, der skal beskikkes som medlem.

Undtagelsesbestemmelsen i § 2, stk. 2 kan tænkes anvendt i tilfælde, hvor krav om særlig sagskundskab efter konkret vurdering udelukker ligestilling. Hertil kommer, at der vil være myndigheder og organisationer, som ikke har mulighed for at lade sig repræsentere med både mænd og kvinder. I visse organisationer er kvinder enten kun i ringe omfang repræsenteret eller ikke indvalgt i de kompetente organer.

Undtagelsesbestemmelsen vil også kunne anvendes i tilfælde, hvor myndigheden eller organisationen ikke har mulighed for at foreslå eller udpege personer af begge køn med de for udvalgsarbejdet fornødne kvalifikationer og/eller sagskundskab.